

Звіт за 2012 рік про роботу комісії із соціології Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України щодо надання грифів навчальній літературі

На офіційному сайті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/information-about-ministry-stamps/> щодо відомостей про надання грифів вказано чимало важливого для осіб, зацікавлених як у виданні навчальної літератури в Україні, так і в її оцінюванні. Провідною для діяльності нашої комісії залишається думка, що пролунала на підсумковій колегії міністерства ще 2010 року: “Якість підручників, що останнім часом надходять до міністерства для отримання грифа, у багатьох випадках далека від бажаної. Грубезні фоліанти, котрі не захоче, та й не матиме часу, прочитати жоден студент, а головне — компіляція вже опублікованої інформації, використання невідредагованих машинних перекладів з іноземних джерел, практична відсутність власних матеріалів — ось неповний перелік недоліків рукописів... Мета реформ у вищій школі — якість і поступність освіти, утім, складається враження, що єдина мета авторів — зробити “запас” для здобуття наступного вченого звання або заробити грошей, реалізуючи свої книжки серед своїх студентів у порядку “рекомендаційно-обов’язковому”. Це і аморально, і принизливо”. Далі на цьому сайті вказано, що з метою уникнення вад у справі експертизи рукописів міністерство прискіпливо стежить за процедурою надання грифів навчальній літературі для ВНЗ. Рекомендацію міністерства для використання підручників в українських вищих навчальних закладах отримує лише найкраща навчальна література з фаху. Підручники та навчальні посібники з грифом МОНмолодьспорту — гарантія відповідності їх сучасним педагогічним технологіям і вимогам до навчальної книги. Тому наукова література має бути оригінальною, з високим науково-методичним рівнем. Так, від 10 січня 2009 року МОНмолодьспорт встановив особливий контроль за прозорістю процедури надання грифів навчальній літературі. Раніше відповідним наказом МОН (№ 588 від 27.06.2008 р.) затверджено методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників та навчальних посібників для ВНЗ і “Тимчасовий порядок надання навчальній літературі грифів Міністерства освіти і науки України”. Зокрема п. 1.6 цього порядку містить таке: “На звороті титульного аркуша навчального видання вказують вихідні дані документа, на підставі якого прийнято рішення про надання грифа:

номер і дату листа міністерства, а також номер і дату протоколу комісії НМР міністерства, на підставі якого було прийняте рішення про надання грифа”
(курсив авт. — Ю.Я.).

Проте змушений звернути увагу читачів звіту, що водночас ще має місце хибна практика, коли з друку продовжує виходити навчальна література із соціології (інша нашу комісію не цікавить), рукописи якої на експертизу до комісії із соціології не надходили (про попередні приклади цього див. наші звіти у № 1 часопису “Соціологія: теорія, методи, маркетинг” за 2011 та 2012 роки).

У цьому контексті звітую про рукописи, що були спрямовані на експертизу у 2012 році й отримали позитивний висновок:

Лисиця Н.М., Белікова Ю.В. Соціологія реклами : Навчальний посібник. — Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011(повторна експертиза, протокол № 1 від 20.03.2012).

Лукашевич М.П., Шандор Ф.Ф. Соціологія сім'ї: Підручник. — К.: Знання, 2011 (протокол № 2 від 22.10.2012).

Нечітайло І.С., Бірюкова М.В. Математичні методи в соціології : Підручник. — Харків: НУА, 2012 (протокол № 3 від 09.11.2012).

Читачі звіту мають знати, що інші навчальні видання соціологічного змісту, що на звороті титульного аркуша видання містять згадку про надання грифа міністерства, згідно з листом цієї державної установи з реквізитами від певної дати 2012 року, експертизи з боку комісії із соціології НМР МОНМСУ не проходили. Утім, “Порядком надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України” (наказ Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2008 року № 537, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 10 липня 2008 року за № 628/15319) інша інстанція для експертизи рукописів не передбачена.

ЮРІЙ ЯКОВЕНКО,

*заступник голови комісії із соціології
НМР Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України*